

Castell de Vilassar

Vilassar de Dalt

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Carrer Àngel Guimerà, 39
Alçada: 153

Coordenades:

Latitud: 41.51771
Longitud: 2.35626
UTM Est (X): 446286
UTM Nord (Y): 4596430

Classificació

Número de fitxa: 08214 - 28
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic Renaixement
Segle: X-XV
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN - 239MH Decret 22 d'abril de 1949 R-I-51-0447
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari: Si (IPA 264)
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Restringit
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 6466001DF4966N0001BT
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart

Descripció

El castell es troba a una alçada de 153 m snm, al vessant esquerre de la Riera de Salvat per ponent, i integrat a la part de llevant dins el nucli urbà de Vilassar de Dalt, del qual queda separat per un ampli espai enjardinat que hi comunica a través del carrer Àngel Guimerà. És de planta quadrada i la façana es troba protegida per una muralla amb una torre de planta circular en l'angle oest, a l'interior de la qual hi ha la sagristia de la capella. A la porta del recinte fortificat s'hi accedeix per un pont, actualment d'obra, que supera la vall (fossar) ampla i fonda que protegeix l'accés. Passada la porta s'arriba a un recinte construït en l'ampliació del segle XVI i que es distribueix al voltant del pati. En el lateral sud hi ha una capella dedicada a la Santíssima Trinitat; i a l'altre angle, una torre de planta quadrada. El parament de la mateixa és de grans carreus amb sageteres en els murs i en els merlets. En el mur sud, es conserva una finestra tripartida en el pis superior, tancada amb llindes d'arc de mig punt retallats i sustentats per columnetes amb capitells gòtics decorats amb fulles de palmera i amb impostes decorades amb roselles. En el centre del pati s'observa la façana on, la porta d'arc de mig punt adovellat està protegida per un matacà. La façana principal, orientada a migdia, presenta una sèrie de finestres gòtiques asimètriques fruit de les reformes del segle XV. La de l'esquerra, del primer pis està formada per dos arcs conopials tancats amb motlures interseccionals i en els capitells es repeteix l'escut dels Des Bosch que es troba damunt la porta principal. La finestra de la dreta és d'una sola obertura i està decorada amb tres arcs conopials. De les dues finestres del segon pis, una és d'arc conopial decorada amb relleus i àngels nus que sostenen escuts a les impostes. A l'angle nord-occidental de la façana oest hi ha una torre de planta quadrada que sobresurt en alçada en l'edifici. En el pis superior, hi ha una finestra geminada partida per una columna gòtica. En el segon pis, hi ha tres finestres simples d'arc trifoliat i una doble. Un cop superada la porta principal s'accedeix a un pati quadrat on hi ha la torre cilíndrica, que és la part més antiga del castell, amb un mur de més de 2 metres d'amplada i amb accés pel segon pis. Al voltant de la torre es desplega tot l'edifici. En la planta baixa hi ha les dependències dels serveis: quadres, celler, magatzems. L'accés al pis superior es fa per una escala descoberta de pedra que acaba en un replà on hi ha les dependències nobles, on destaca el saló on es conserva el teginat original amb una superfície pintada de 7 x 4'3 m amb els emblemes heràldics dels Des Bosch. El segon pis estaria reservat a les habitacions i s'hi trobarien els accessos als passos de ronda i a la part alta de les torres.

Observacions:

Conté un dels arxius històrics privats més importants de Catalunya, declarat l'any 1986 Bé d'Interès Cultural per la Direcció General del Patrimoni Escrit i Documental de la Generalitat.

Història

L'existència d'un establiment romà en el mateix indret del castell és una teoria molt antiga que no s'ha pogut demostrar per la manca de treballs arqueològics. La part conservada més antiga és la torre cilíndrica, que dataria del segle X. L'antic districte castral del castell correspon als termes de Vilassar de Dalt, Cabrils i Vilassar de Mar, segons un document de l'any 1025 on es senyalen els límits de les franqueses de Sant Vicenç, concedides pels comtes Berenguer i Guisla a Guadall. El castell de Vilassar restaria sota la jurisdicció del castell de Sant Vicenç de Burriac; l'any 1146 Berenguer Guadall de Sant Vicenç i Berenguera, establiren la batllia de Vilassar a Marc Morell. L'any 1171 Pere de Sant Vicenç pacta amb Pere de Montornès una convenença per la qual li encomana els feus de la torre de Vilassar, retenint l'estacament del seu batlle a Cabrils i concedint-li la cinquena part de tots els establiments i tots els esplets. Per la seva

banda, Pere de Montornès convingué prestar-li hosts, cavalcades, seguiment i defensa. L'any 1262, Berenguer de Sant Vicenç, concedeix els castells de Burriac i Vilassar al seu fill Guillem amb la condició que, si aquest moria abans que ell, la seva esposa Saura es quedaria amb el castell de Vilassar. L'any 1273, Guillem compra el dret de castlania del castell de Vilassar a Guillem de Tagamanent i a Anglesa, la seva mare, com a successora de Pere de Vilassar, per 1200 sous. L'any 1322 Berengueró de Sant Vicenç mor sense descendència masculina directa, probablement per la pesta. Això obliga a vendre les jurisdiccions per poder fer front als creditors, que passen l'any 1352 a mans de l'escrivà de ració i burgès barceloní Pere Des Bosc per 9500 lliures. Entre 1358 i 1360 capbreva els seus dominis i entre 1360 i 1362 efectua l'amollonament amb els termes dels castells de Dosrius i Mataró. Com a conseqüència d'aquest procés, els Des Bosc entren en conflicte amb els senyors de Premià per la definició de l'angle de La Cisa (resolt el 1385) i amb els senyors de La Roca pel domini del vessant vallesà del terme de Vilassar. Les jurisdiccions de Sant Vicenç i Vilassar foren integrades a la Corona per Alfons el Magnànim, l'any 1419, però, els plets entre els Des Bosc i els pagesos del terme continuaren durant tot el segle XV. Després del parèntesi de la baronia de Pere Joan Ferrer (1472 - 1480), les jurisdiccions de Sant Vicenç, Vilassar i Mataró, són definitivament integrades a la Corona pel privilegi de Ferran II del 1480. Durant els segles XVI-XVII els Des Bosc continuen vivint en el castell. Per enllaços matrimonials i heretaments, la propietat passa en els segles XVIII i XIX, als Oms, als Copons, marquesos de Moià i de la Torre, i finalment als Sarriera, marquesos de Barberà i de la Manresana, els actuals propietaris.

Bibliografia

AA.VV (1992). Vilassar de Dalt; dins PLADEVALL i FONT, Antoni (dir). Catalunya romànica, vol. XX, el Barcelonès, el Baix Llobregat i el Maresme. Enciclopèdia catalana. Barcelona, pàgs. 532-534.

AJUNTAMENT DE VILASSAR (1999). Pla Especial del Patrimoni Arquitectònic i Ambiental de Vilassar de Dalt. BENITO Pere (2006). Vilassar de Dalt, un poble de futur. Ajuntament de Vilassar de Dalt.

BUÏGAS i MONRAVÀ, Gaietà (1886). Castillo de Vilassar. Barcelona. CARRERAS i CANDI, Francesc (1908). Lo castell de Burriach o de Sant Vicenç, estampa de Vila i Font. Mataró (segona edició facsímil 1980).

CUADRADA, Coral (1988). El Maresme medieval: hàbitat, economia i societat, segles X-XIV. Premi Iluro 1987. Caixa d'Estalvis Laietana. Mataró.

DALMAU, Rafael editor (1967) Els castells catalans, vol. 1, Barcelona, pàgs. 707 a 717.

DOMÍNGUEZ, Josep i OLIVA, Benet (1994). Vilassar de Dalt. Història gràfica. Oikos-Tau. Vilassar de Mar.

GRAUPERA GRAUPERA, Joaquim (2011). L'art gòtic al Baix Maresme (segles XIII a XVI). Art i promoció artística en una zona perifèrica del comtat de Barcelona. Tesi doctoral dirigida per la Dra. Francesca Español. Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona.

MONREAL, Lluís i RIQUER, Martí de (1958) Els castells medievals de Catalunya, vol. 2. Editorial Ariel,. Barcelona.

